

El parlar d'aquest professional denota una formació cosmopolita i atípica com la de pocs arquitectes. "En els meus inicis com a aparellador vaig treballar molt a peu d'obra i a països tan durs com Nigèria, Iraq, Aràbia Saudita i Algèria. En aquestes enginyeries internacionals vaig aprendre no sols tècnica sinó també la projecció, l'organització i la manera de treballar en equip. Aquests coneixements són avui més homologables que mai, sobretot quan les tendències generals van cap a l'adopció generalitzada de tècniques d'organització, gestió i promoció d'obres que han estat originades als EUA".

Els estudis d'arquitectura van dur en Josep Maria a la Universitat de Berkeley, sacsejada encara per l'efervescència del 68, i cap a la tranquil·la ciutat de Denver: "Al *midwest* dels Estats Units hi vaig anar a fer pràctiques recomanat per un arquitecte de Barcelona. Allà vaig descobrir la modalitat d'exercici professional en empresa multidisciplinària de serveis tècnics, que encaixa perfectament amb la meua vocació. Des de llavors que intento aplicar aquestes experiències a tot allò que faig". El resultat va ser un currículum paral·lel a grans obres d'enginyeria i al *project management*. "En tornar dels Estats Units no volia usar aquest terme per no ser titllat de pedant -eren els darrers 70-, però l'expressió s'ha consolidat com a designació per a un sistema de gestió integrada de les obres. En un pla més genèric aquest concepte significa planificar una acció de cara al futur, sigui una pel·lícula, un edifici o un viatge, i coordinar-ne tots els factors independents en el seu origen vers una acció única i concreta. Per altra banda, també hi ha el terme *construction management*, que fa referència exclusiva al procés constructiu un cop arrencat el projecte; en molts aspectes, però no en tots, seria l'equivalent a la tasca del cap d'obra de casa nostra".

Després de l'experiència de treballar a països tecnològicament dependents d'Occident i on la religió sovint esdevé fanatisme, després d'anys de tècnic d'obra, de treballar a l'Expo i per a la Barcelona olímpica, en Josep Maria ha acabat instal·lant-se, fa relativament poc, en un despatx propi. "Pel despatx passen estudiants de fora, que reben tot allò que els manca als estudis, i treballem per a tota mena de clients: Administració, promotors i particulars. En el cas dels promotors es tracta, per damunt de tot, d'homes d'inversió que cerquen la rendibilitat dels projectes. És, per a mi, una visió totalment comprensible: el promotor té sempre el punt de mira en el cost de l'habitatge i no pas en la tipologia, cosa que sovint comporta el repte de fer edificis amb certa dignitat sense haver d'augmentar el cost de l'obra. Aquesta actitud del promotor, que pot limitar la creació, obre per a mi, en canvi, un gran camp per aplicar els coneixements importats dels Estats Units: la creació d'avantprojectes sense encàrrec i la recerca del promotor a qui interressi la inversió. Això vol dir estudis de viabilitat de promocions immobiliàries, un primer servei que ofereixo a clients de sempre i a clients nous". La visió de l'arquitecte va més enllà dels paràmetres estrictament estètics: "Des que era estudiant que sóc del parer que avui dia hi ha tres tipus d'arquitecte: el professional, l'artista i l'intel·lectual, tres grups gràcies als quals existeix l'edificació i l'arquitectura. En aquest segle la construcció

ha passat de ser una activitat bàsicament artesanal a ser una veritable indústria on es planteja, com a qualsevol altre una lògica demanda de serveis tècnics. Per tant, és inevitable que sorgeixi una classe de professional dins l'arquitectura que no surt ni a la premsa ni té renom internacional. Fent un simil amb la medicina diríem que hi ha metges dedicats a la investigació, i metges dedicats a l'aplicació de la investigació dels seus companys de professió; gràcies als primers existeix la medicina, mentre que els segons creen sanitat. En arquitectura trobem, també, arquitectes creatius que cerquen nous horitzons, des d'una perspectiva estètico-ideològica o empesos per una lloable i saludable necessitat d'expressió pròpiament artística, i és gràcies a ells que existeix l'arquitectura. Però és gràcies a nosaltres que existeix l'edificació, entesa com a activitat industrial on l'Administració no és l'únic client, i en la qual la dimensió arquitectònica hi és present incorporant el corrent arquitectònic que hagi esdevingut hegemònic entre les múltiples propostes presents en el debat permanent en el si de la cultura arquitectònica. En aquest sentit, i en opinió de molts de nosaltres, el corrent actualment hegemònic és encara el racionalisme, que ha esdevingut clàssic, simplement, perquè cap de les tendències actuals ha gaudit encara d'una acceptació tan generalitzada".

De la gestió pràctica a la teoria més sublim, en Josep Maria deixa anar les paraules amb una propietat sorprenent: "El nom del meu despatx, Dòric, ja us dona idea de les tendències a les quals m'adscriu: l'estil dòric ve a simbolitzar el control de la sensualitat per mitjà de la raó, i jo em considero un arquitecte professional, segons la classificació que us he explicat. M'interessa -i molt- la feina dels meus companys artistes o intel·lectuals, però jo no tinc el mateix tipus de vocació. Pel que fa a la meua activitat com a arquitecte, m'agrada pensar que també sóc un enginyer d'edificació. En relació a la forma potser sóc pitagòric perquè crec que la geometria permet assolir la proporció i la mesura. De la mateixa manera que considero que els coneixements objectius, de caràcter científic, possibiliten el control de la llum, de l'assolellament i de les condicions ambientals dels espais interiors, i que, en definitiva, tot el que lliga en nombre lliga en forma. D'altra banda, crec que més que el model estètic el que perdura dels grans mestres d'aquest segle són les idees que van fer néixer la nova arquitectura: la *màquina de viure* (Le Corbusier), la puresa de les formes geomètriques com a autonomia estètica de l'arquitectura (Mies van der Rohe), la no contradicció entre estètica i arquitectura com a art integral de l'edificació (Frank Lloyd Wright)".

Tot i aquests trets estètics tan ben definits, en Josep Maria no qualificaria la seva arquitectura com a identificable sinó "com a arquitectura anònima però no grisa". Tanmateix, no pot ser tan anònima l'obra de qui ha col·laborat al pavelló de França de l'Expo del 92 i de qui vetlla per l'adaptació de noves formes de treball. Coneixedor del cosmopolitisme de la construcció, en Josep Maria, que és també membre del Chartered Institute of Building del Regne Unit, reconeix que els límits de l'arquitectura prenen cada dia noves dimensions que demanen noves formes d'actuació.

**“Els coneixements
objectius, de caràcter
científic, possibiliten el
control de la llum, de
l’assolellament i de les
condicions ambientals
dels espais interiors,
perquè, en definitiva, tot
el que lliga en nombre
lliga en forma”**

Josep Maria Solà - Barcelona (Barcelonès)